

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ... 20 cor.
pe 1/2 an ... 10 cor.
pe 1/4 an ... 5 cor.
pe o lună ... 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.
Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTAGIILE:
de un șir continuu: prima dată la
hoaf; a doua oară la hoaf; a treia
oară 2 b. de locare publică.
Atât abonamentul, cât și inserațiile
nu se pot plăti înainte în Avad.
Telefon pentru cerș și comenzi
Scrisori solicitate nu se primesc.

Clopotul cel mare.

Dieta a fost în repaos, până în zilele trecute. Ne-având dar privilegiu presa șovinistă de a se ocupa de divăniile «părinților patriei», ne-având motive de-a preamări obiceiurile eruptive șoviste din dieta, s'a năpustit asupra noastră, asupra Românilor, asupra «primejdiei valahe», care amenință caracterul național al țării noastre poliglote.

Nici o instituție de a noastră nu a rămas neluată în picioare, — căci doar trebuie pregătite spiritele pentru noua sesiune parlamentară, când are să vină la ordinea zilei mântuitorul proiect al lui *Berz-viczgy*...

Autonomia bisericii noastre române ortodoxe, este o primejdie pentru — stat; căci Românii îndrăznesc să creadă, că această biserică, recunoscută în lege de națională, este națională. Și cetățe astfel cred, sunt dușmanii patriei, trebuie zugrumați.

Mântuitorii patriei sunt aceia, cari propagă ură contra unor instituții legale și totuși au privilegiul de a nu da față cu procurorul.

Auzi dumneata! Românii, cari în țara aceasta «sunt Unguri», îndrăznesc să aibă altă cultură decât cea maghiară! Și li-se mai conde să aibă o Asociație pentru cultura poporului român, unde nu se vorbește despre geniul lui Herczeg și incomparabilul Mikszáth?

Aceasta însemnează iarăși tradare de patrie! Și apoi să nu-i tragi la gilotină?

«In atențiunea guvernului!»

Hotarit, frații noștri maghiari sunt în progresivă. Bardul lor național a cântat: «In lumea mare, nu este loc pentru tine, Maghiare, decât în această patrie»; iar muzicanții politici ai zilei trambitează: în țara aceasta nu este loc, decât pentru Maghiari.

Dar oare, dacă s'ar aplica această de-viză — ceea-ce har Domnului, e peste putință — unde ar ajunge oare această nenorocită patrie a noastră?

Nici atunci n'ar fi destulă de grănar material și moral pentru șovinism: căci șovinistii nu separatism vor, ci parazitismul lor vor să-l întărească pe trupul puternic și impunător al naționalităților.

De-aceea, de câte ori noi dăm un semn de viață, ei strigă, sbiară, urlă, că «patria» e în pericol. Iată metoda politică al parvenitismului, al cărui plan de acțiune, pentru susținerea sa în situația usurpată, este terorismul.

Suntem obișnuiți cu acest tratament, cunoaștem prea bine presa șovinistă și pe perversii ei combatanți, decât să ne surprindă compania ce au întreprins cu violență reînviată contra noastră.

Pentru dinșit, teatrul român este politică, — și încă primejdioasă; în societățile și întrunirile de natură școlară și culturală românești, se face politică; băncile românești primejdiesc statul, pentru că ajută pe țărani români, cărora executorii le iau și cenușa din valtră; a plasa pe băncile create numai cu bani românești funcționari români,

cari nu imitează pe Böhm, Krivány, etc, e politică primejdioasă; a vorbi românește și a te numi Român chiar înseamnă a face politică — și încă politică de răsvărire; că trăim noi, ca Români, este o primejdie!!

În acestea se resumă liberalismul șovinist, al cărui cel mai tipic reprezentat în presă este «*Magyar Szó*».

Acest prețios confrate, întemeiat de faimosul primministru-pandur Baronul Banffy și încăput azi în bugetul subvențional al guvernului Tisza, dela obârșia sa și-a pus de-viza: foc și sabie, contra naționalităților!

Și ca în opoziție, așa a rămas și după saltul mortal în cașcavalul subvenției, consecvent în a trage clopotul cel mare: «primejdia valahă»!

Acest organ, astăzi atât de apropiat de cercurile conducătoare și în care își varsă otrava și o seamă de suflete catilinare alături cu reprezentanții de al alianței izraelite universale, prin perversitatea sa, cinismul său și aberațiunile-i ridicole, — de sub aripile primului ministru caută să reverse ură și netoleranță, să inducă în rătăcire opinia publică maghiară, să însierbante creerii până la paroxism, pledând pentru o blestemată utopie.

Și acest lucru se face sub umbra puterii, a forței de stat, în numele liberalismului, în numele patriei.

Și acest ignobil organ, «*Magyar Szó*», mai îndrăznește să rostească numele tău: «patrie»?

Impresiuni și reflexiuni dintr'o călătorie.

De

S. Tamba-

12.

Cam scumpă odihnă în patură jidovești!... Dar ce era să facem?... Am plătit, căci — vorba birtașului din Suceava: — «numai odată-s 400 de ani dela moartea lui Ștefan».

Și eram tare bucuroși, și așa venindu-ne în minte cazul celor 2 domni din București, cu poziție înaltă, cari negăsind în sara precedentă nici o locuință, au fost siliți să doarmă în trăsura, ear dimineața neavând ce să mănânce au muls vaca, pe care o văzuseră legată de un car, și așa și-au stâmpărat foamea.

Pânăce avea să ne sosiască cărușul, am luat-o cu fratele Tiberie pe riu în sus să dăm de «Sihăstrie». Indrumați de riște Româncuțe cari coborau în jos, am și ajuns repede. E o odăită în forma unei bisericuțe săpată cu dalta în stâncă, de cine știe ce sihăstru fără lucru și ocupațiune mai rentabilă. Mult trebuie c'a ciocănit până ce-a scobit-o, bietul!...

Când ne-am reîntors, trăsura era la poartă în formă de căruță hodoroagă c'un proțap cât colea... gol pe de-o parte ear pe de cealaltă c'o șoră de cal cu șoldurile leșite în cât puteai anina pălăria de ele. Nu se găsește căruță, necum trăsura, erau toate duse cu jaspeli.

Stăpânul căruței era un chip de om să-l poți între ferești; un exemplar dintre cei mai «prima» irtani, — ce era să fie alta, bată-l

Preceasta să-l bată! — urduros, imos rînced pe la nas, nespălat, nepeptenat și mai știe-l dracu să-l ea. Ne-am pus la tocmeală. Se ținea sus al dracului la preț, spurcăciunea — «hoi! ar cataroiu 'n greban, să-l loiască!»... Și nu voia să mai lase o lescaie măcar, spunându-ne că l'au chemat atăția și atăția și dacă ne convine bine, dacă nu pleacă. Ne-am învoit, ce naiba să facem?... Vedeam noi că acum «cu Ștefan» nu-i de a te mai târgui. Fiecare să folosește de ocaziune de a-ți lua prețuri întreite. Dar earăși vorba Mnealui din Suceava: Numai odată-s 400 de ani dela moartea lui Ștefan!»

Ne-am exprimat apoi nedumerirea de-o să ne poată duce gloaba pe toți sau ba. Jidanul, par'că l'am fi călcat pe ochiul de găină: «Ma rog, ma rog... iau io pe barb'al meu!» Încaera-s-ar câni de ea, gândiam în mine. «Dache nhu dhuce io pune la Straja, se nhu plathește nimic!»

— Dar dacă ne laș în mijlocul drumului să știi că ești al dracului!

— Ma rog, ma rog!...

Nu mai era de filozofat, dacă voiam să nu rămănem în Putna. Ne-am încărcat bagagiul, noi peste el și în tresnirile încheeturilor căruței haida-hai... haida-hai...

Am uitat să spun că la Straja fuseserăm invitați de părintele de acolo Dimitrie Dan, la care să dusesse în presară și dl profesor Iorga cu doamna. Adică, la dreptul vorbind, erau invitați domnul și doamna B., cu cari să cunoșteau mai de demult, eu și cu fratele Tiberie, am mers la legău pe lângă dinșit. De primii însă tot așa de bine am fost primiți și noi.

Cât a ținut drumul până 'n Straja am dus'o într'un haz. Nu se mai isprăviau glumele făcute pe socoteala «fercheșului nost birjar». Dar de pe partea lui puteam să ne dăm de-a hapta 'n cap, că nu ne creșta. Să ciormonia cu șarla lui să nu-i dee de rușine. Și să ținea șerparul de gloabă!... Numai la un riu au avut o leacă de pricină. Să oprise boala obiu 'n mijlocul rîului. Și nici cu hais, nici cu ceal... Ne împăcaserăm deja cu ideea că trebuie să ne descultăm și s'o luăm prin riu cu ghetetele de-a umărul, și tocmai eram gata de-a o face când după o opinteală răsunătoare îi succese bietului dobitoc să ne urniască din loc trecându-ne pe malul celalalt indemnat de loviturile căzăcești ale lui Salamon, de pe care țuruiau sudorile ca de pe-o strașină. Norocul lui, căci erau hotărâți să-l radem barba, pe garanția căreia ne luase la plecare, și să-l botezăm așa mai în glumă, mai în serios colea în riu.

De-acă până 'n Straja am mers ce e drept mai încet, dar mai sigur, căci nu mai erau nici hopuri, nici riuri de trecut, și în preajma prânzului sosirăm în curtea Sfintei Sale. Câtă bucurie la oamenii aceștia când ne-au văzut! Și să vedea din față că nu e prefăcută ci izvorită din inimă. Nu știau cum să-și mai manifesteze bucuria, cum să ne mai bineventeze.

Când a sosit apoi și dl prof. Iorga cu doamna, cari erau duși prin sat, bucuria și-a ajuns culmea.

Am avut fericirea să cunosc aici o casă românească, cum nu prea sunt în Bucovina, c'o bibliotecă rom. frumoasă, cu ziare și reviste literare rom., și de o ospitalitate rară.

Acțiunea lui Tisza.

Ziua de Vineri și-a avut senzația ei: premierul contele Tisza a adresat o epistolă deschisă către alegătorii săi, (dar ca să înțeleagă și alții, cărora în deosebi le era destinat acest nou pronunțament), în care le aduce la cunoștință că are de cuget să revizioneze regulamentul de casă. Ideea aceasta dela încetarea obstrucțiunii în continuu era la suprafață și plana d'asupra parlamentarierilor maghiari tot așa ca și fantomul obstrucției, care căuta să zădărnicească puțința de a aduce țeara earăși la ogașul de mai nainte. Este știut că minoritatea anarhiștilor, acest grup mitutel de gureși și fanfaroni ușuratici, nu din convingere internă, nu din recunoașterea pericolului ce poate resulta din instituținea obstrucției introdusă cu atâta intransigență în dieta maghiară din partea unor elemente de pe agora, ci în urma pășirei la mijloc cu efect a deputatului kossuthist Thaly, care între larimi de crocodil ca o vergură sabină — numai cât nu și-a rupt părul — a rugat pe colegii săi să înceteze de a mai continua cu afurisita manoperă de pân'aci, care și așa nu poate aduce nici un folos, dar poate strica foarte mult, s'a hotărât în fine să desarmeze. Lacrămile, lamentațiunea, gesturile de desperație au mișcat inima de piatră a încăpăținaților obstrucționiști, depunând armele. Minoritatea aceasta probabil de rușinea desarmării așa se vede în timpul vacanțelor se hotărî să ia de nou ofensiva împotriva guvernului Tisza, care de fel nu este pe plac unei fracțiuni, care în politică este condusă de veleități personale și confesionale.

Această fracțiune pare că s'a săturat de «lenevia» de peste vară și ar voi să fie mai laborioasă. Nu-i mirare, a avut doară timp destul pentru a se reculege pentru a putea începe de nou opera destructivă. Așa se pomenia mai zilele trecute deja de coaliție, de nouă formațiuni de partid, pe al căror steag nu lozincea luptei

Dl Dimitrie Dan de altcum e membru corespondent al Academiei rom. dela București, și scriitor de valoare în Bucovina. Tot aici am mai avut fericirea să cunosc și pe dl Iorga. Din scrieri îl cunoșteam de mult, din văzute încă, dar nu-l cunoșteam ca om de societate. Mi-l închipuiam om ursuz, închis, vecinic ocupat cu probleme științifice și la adică... Am găsit tocmai contrarul: Raritate de om vesel, comunicativ și plăcut în societate. E în stare să distreze singura zile întregi societatea în care să află, — dacă-i convine societatea și se simte bine în sînul ei. Și nu cu palavre cu moșturi și cu fleacuri! Ci cu lucruri pline de duh, de măduvă, cu observații care scânteiază de un spirit înalt și puternic și care denotă: un capital imens de cunoștințe, o privire ageră care pătrunde până în măruntaele lucrurilor și un spirit de observație rar. Și toate acestea se răsfrâng prin prizma celei mai rari sincerități. O sinceritate care nu prea cunoaște conșiderațiuni.

Multă vreme ni-a fost neexplicabilă posibilitatea desvoltării unei activități atât de îmbelșugate ca a dlui Iorga. Și poate și azi mi-ar fi neexplicabilă, dacă nu i-aș fi ascultat odată cursul dela universitate. Eram în București, acum nu știu câți ani, și neterminându-se încă cursurile dela universitate, dornic și cu mare sete m'am dus să ascult și eu pe câțiva profesori, care imi erau cunoscuți deja din scrierile lor. Cel dintâiu la care m'am dus a fost prof. Iorga. Dlu obicnuește a-și ținea cursul 2 ore neîntrerupte. Vorbia tocmai despre relațiile lui Mihai Viteazul cu Stefan Báthory. Un lucru care me interesa și pe mine. Și a vorbit omul acesta în

cu argumente, ci aceea a terorismului de furibundagi se află scrise.

Obstrucția deci era să-și ridice capul după un timp de pace relativ foarte scurt, în care abia a fost restabilită ordinea constituțională. Timpul activității parlamentare ar avea să urmeze acum, când sunt la ordinea zilei diferitele proiecte, cari așteaptă desbaterea dietei, între cari și pactul economic cu Austria. Tisza deci care cu ocaziunea desarmării promisese că mai mult nu va atinge această chestie, în fața acestor stări de lucruri voește să asigure camerei un mers regulat și fără greutate, când intenționează să revizioneze regulamentul de casă. Poate că aducerea din nou pe tapet a revisuirii este numai o manevră pentru a intimida pe eroii obstrucțiunii. Ziarele opoziționale fac din cauza asta mare zgomot și amenință cu luptă până la extrem. Ziarul «Budapesti Hirnap» vede îndreptățită revisuirea numai în sensul, de a face imposibilă o mână de oameni să țină pe loc afacerile statului, dar în fond recunoaște obstrucția ca o instituție importantă și necesară mai ales pentru un parlament a cărui țeară se află în raport cu alta țară, adică cu mult urgisita Austrie. Ședința de ieri despre care în momentul acesta nu putem da nici o știre, va fi adus negreșit o soluțiune oareși-care.

DIN ROMANIA.

— Soveranii României la Iași. Cu ocazia vizitei sale la Iași, familia regală va visita între alte și școalele primare „Carol I“, „Treii-Erari“ și „Carmen Sylva“.

Despre această vizită a fost avizat revisorul școalelor din Iași.

Inspeția M. S. Regelui. Mercuri, 22 Sept. la orele 10 dimineața, M. S. Regele, însoțit de de A. S. R. Principele Carol și urmat de d. general Warthiadi, șeful Casei militare, și de adjutantul de serviciu, a mers de a inspecta al 9-lea batalion de vînători, care venea dela Predeal pentru a trece la Ploesti, reședința batalionului.

d-curs de 2 ore fără să facă pauză de o minută, fără să repeteze o singură frază, fără să se oprească vr'odată să-și caute cuvântul potrivit, a vorbit — sincer vorbind — un volumaș întreg. Și o singură notiță nu a avut înaintea sa. Și a vorbit atât de frumos și de cald încât nu mi-aș mai fi luat ochii din gura lui zile întregi.

Atunci mi-am explicat cum e în stare omul acesta să și scrie atâta. Memoria și izvorul de cunoștințe îi sunt atât de bogate și îmbelșugate încât îi lipsește timpul fizic ca să poată pune pe hârtie tot cât îi poate produce creierul.

Nu pot trece mai departe înainte de a mai scoate la iveală o însușire nobilă și foarte rară în ziua de azi: desconșiderarea arginților.

După ce scrisese Istoria Cantacuzineștilor, dl Cantacuzino voia să-l deie într'un plic o sumă mai mare de parale, drept recunoștință. Dl Iorga însă deși e om sărac a refuzat să primească paralele.

La observarea dlui Cantacuzino apoi, că suma aceasta să nu o conșidere ca o plată pentru opera scrisă ci mai mult ca o recunoștință și din mulțumire din partea d-sale, dl Iorga i-ar fi răspuns:

Pentru mine e destulă mulțumire că ați avut încrederea de mi-ați pus arhiva d-voastră la dispoziție.

— D-voastră sunteți o fire rară și neobicinuită, zice dl C.

— Da, dl C., sunt o fire neobicinuită a răspuns dl Iorga. Și-a luat apoi pălăria, a salutat și a ieșit.

Alta. Cine cetește „Sămănătorul“ regulat, a putut observa că fiecare număr e scris de ju-

Pe platoul de instrucție al garnizoanei unde se afla batalionul desfășurat în coloană de companie, Suveranul a fost întâmpinat de lt.-colonel Cocorăscu, comandantul batalionului, care l-a prezentat raportul.

Maiestatea Sa a trecut în revistă trupa în șanțul imnului național și a aclamațiilor soldaților.

După revistă Regele a ordonat a se execută pe companii și în ordinea progresivă toate fazele instrucțiunii, executându-se atât instrucția fără armă, cât și cea cu arma, apoi instrucția în trunită, după care s'a executat școala de companie în ordinea strînsă și cea risipită, după care s'a efectuat exercițiul de luptă cu o companie în ofensivă contra alteia în defensivă.

M. S. Regele a primit apoi defilarea batalionului, executată în pas iute și apoi în pas alergător. Maiestatea Sa ordonă după aceea adunarea oficerilor, cărora le exprimă înalta Sa satisfacție, constatând că instrucția și educația militară în acest batalion-școală, aflat cu efectiv de războiu, se îndeplinește potrivit instrucțiilor Sale, date prin înaltul ordin de zi din 10 Maiu 1902.

Comandantul batalionului prezentat în urmă, Maestatei Sale, pe fiecare ofițer în parte, înainte de a părăsi platoul de instrucție, Maiestatea Sa a trecut din nou prin fața trupei, zicând: „Sunt mulțumit de voi copii“, cuvinte ce au fost acoperite cu prelungite urale.

Suveranul plecând, a felicitat pe comandantul batalionului.

La orele 10 jum., M. S. Regele s'a întors la Castel.

Contele Apponyi Albert cu memorandumul Slovacilor Americani în buzunar.

Contele Apponyi Albert a primit dela Slovacii din America un Memorand, care conține următoarele adevăruri crude:

Dacă D-Voastră ați venit aici, (în America, la conferința de pace) ca să învățați, atunci în grabă Vă puteți convinge, că politica guvernului D-Voastră nu numai că e imorală, dar e direct primejdioasă pentru D-Voastră înșivă. Pentru-că această politică se bazează pe acel principiu fals, că pentru estirparea ideilor slovacăști, nu e permis să te abții dela orice mijloace! Aici în America încăp lângă-olăită atâtea naționalități diferite, și totuși nu se aude de nici o zguduire, pentru-că aici persecutarea naționalităților nu este cunoscută. Slovacul e falos de cetățenia sa americană, dar nime nu-i are grija pentru convingerea sa slovacăască.

mătate — cel puțin — de dl Iorga. Afară de aceea corectura întregă a fiecărui număr o face numai el singur, căci — dupăcum a zis însuși: „tot ceea-ce se publică cu numele meu, trebuie să treacă prin mâna mea“.

Și știți ce ia dela „Sămănătorul“ în schimbul acestei munci!... Nici o para chioară! Tot venitul l'a cedat celorlalți colaboratori.

Altul, cu volumele scrise până acum de d-sa — ar fi milionar; dînsul e om sărac. Sărac, dar cinstit!

Și asta-i mare vorbă în ziua de azi.

Imi descoper capul înaintea unui astfel de om rugându-me celui de sus să-l deie posibilitatea să rupă încă multe sute de părechi de păpuși pe pamântul acesta, fiind-că talantul ce i-l'a hărăzit nu a rămas ascuns, ci va rămânea însușit și înmii generațiunilor viitoare

După prânz am dat o raită prin sat cercetând o casă țărănească și jocul flăcăilor. Casa consta din 3 încăperi. Intrai în tindă, având în stînga camera de dormit cu cuptorul de pâne, iar în dreapta, casa cea mare c'un pat încărcat cu perini și haine de pat (o ghiale) cari se ridicau aproape până în plafonul de grin dichisit icî-colea cu busuioc. Jur împrejur stăcuere, de cari sunt acățate cane și cânciaue pământ. Ferestriile mici sunt jumătățite de fe cu cangi. Lângă vatră e răzimată o pușcă tem „crînca“. Caracteristica femeii române pretutindenea: curățenia, — o observi și aici

(Va urma).

Dacă ajungeți acasă, lucrați într'acolo, ca guvernul să le dea și Slovacilor egala îndreptățire! Pentru-că până când aceste nu se va întâmpla, noi ne vom ținea de datorință, a demasca pas de pas nedreptățile ce se săvârșesc sub masca „constituției maghiare.“

Estrasul acesta din Memorandul slovac îl aduce foaia „Az Ujság“ condusă de un intim al lui Tisza, care își pune întrebarea, că oare ce va face contele Apponyi cu memorandumul, Appoyi care acasă este un luptător inimos al politicii „naționale“?

Și noi suntem curioși, dar suntem totodată și recunoscători ziarului maghiar pentru înțelesul ce lasă să se străvadă din scrisorile ei: din modul cu care el își pune această întrebare reese evident, că și dinșit sunt în curat cu aceea că aderentul politicii „naționale“, nu poate pași acasă liberal și drept. (Libertatea).

Din străinătate.

Lupta între bandele bulgare sârbești și cele grecești. O bandă bulgară a atacat Sâmbătă, la sud-vest dela Florian, vilaetul Monastir, o bandă grecească. Lupta dura încă ieri. Amănunte lipsesc.

Comandantul jandarmeriei s'a dus în localitate cu două companii de vânători.

Tot Sâmbătă s'a dat la nord-est de Krusevo, vilaietul Monastir, o luptă crâncenă între revoluționarii bulgari și sârbi. Sunt pierderi din ambele părți. Amănunte lipsesc.

Cercurile diplomatice sunt îngrijite, pentru-că aceste lupte ar putea împiedeca acțiunea reformelor.

Italia. Biroul prezidenției Camerei, convocat de președintele Bianchieri, a ținut o întrunire extra-ordinară pentru a delibera asupra cererii extreme stângi de a se convoca Camera din nou cât mai curând.

Se atribuia mare importanță acestei întruniri, căci pentru prima dată biroul prezidenției era chemat să se pronunțe asupra unei chestiuni care, până aci, fusese totdeauna lasată pe seama guvernului ca să o rezolve.

Îi mai creștea încă importanța prin faptul că președintele Bianchieri primise favorabil propunerea reprezentanților extremei stângi; se părea deci că biroul prezidenției avea să decidă convocarea Camerei în contra părerii guvernului, însă tocmai din potrivă s'a întâmplat.

Toți membrii biroului au fost de acord ca să respingă cererea și au emis părerea că, pentru rest, sigur președintele era competent. Atunci dl Bianchieri s'a raportat la opinia colegilor săi.

Planul extremei stângi, cerând convocarea Camerei înainte de data fixată pentru deschiderea sesiunii viitoare, era de a provoca incidente sgomotoase și scandaluri cari să aducă criza ministerială ori să silească guvernul să disolve și să dispue numai decât facerea noilor alegeri generale. Negreșit cele trei grupe ale extremei stângi vor putea totuși să suscite incidente mai târziu, dar este posibil ca guvernul să le previe propunind rdgelul disolvarea Camerei și alegerile în Noiembrie în loc de a le face în Maiu viitor precum mai înainte se stabilise.

Chestia Marocului. Se asigură că ministrul de externe al Franței Delcassé a avut o întrevedere cu de Leony Castillo, ambasadorul Spaniei la Paris, pentru a se înțelege în privința punctelor în suspensiune dintre Franța și Spania referitoare la Maroco.

Pe lângă această înțelegere la care se va ajunge în curând prin concesionul reciproce referitoare la întinderea geografică și la dispozițiunile de execuțiune trebuiesc regulate încă unele amănunte și cu deosebire cesiunea întru cât și cum se se va publica această înțelegere care n'are nevoie de nici o ratificare parlamentară.

Din Rusia. „Vossische Zeitung“, află din Petersburg că numirea sau mai bine înaintarea lui Sinovief și a lui Stișinski în senatul imperiului a produs cea mai bună impresie între Rușii iubitori de progres. Nu mai încapă îndoială că ne aflăm înaintea unei schimbări mari a lucrurilor. Sinovief a revizuit zemstvirile, iar Stișinski e președintele comisiunii pentru schimbarea legilor rurale. Director al departamentului central, așa de însemnat în chestie zemstvirilor, a fost numit guvernatorul liberal al Harcovului. Pe Sâmbătă se așteaptă darea concesiilor de apărea la două ziare liberale moderate, la două radicale și la unul industrial.

Din Italia. Camera de comerț din Bari publică o declarație că toată Apulia, dela Gallipoli până la Manfredonia protestează solemn contra unui tratat, care în privința vinului trebuie să fie numit o desiliuzie dureroasă. Condițiile, sub cari se îngăduie exportul vinului în Austro-Ungaria nu pot fi îndeplinite. Calea ferată adriatică nu e în stare a transporta, în așa de scurt timp, 40.000 de hectolitri de vin și 4000 de hectolitri de marsele. Și chiar dacă ar putea, costul transportului ar fi așa de mare, încât n'ar fi chip de vândut vinul. Mai e că Aprilie nu are vin cu 21 de grade de extrat lipsit de zahăr, deci această condiție ar face să nu se exporte de loc vin. Despăgubirile ce se dau Apuliei în locul favorizării exportului de vin, n'are nici o valoare. În cei din urmă 12 ani, Bari a exportat de 80 milioane de lei vin, iar migdale numai 3! Negoțul cu zarzavat n'are nici o valoare, pentru Apulia. Apulia e crud lovită de tratatul cel nou de comerț. O să-și găsească drumul; dar asta n'o împiedecă de a protesta contra pagubei ce i-se face.

Din Anglia. Lordul Balfour, la 3 Octombrie seara, în clubul conservator din Edinburgh, a declarat că nu ar putea fi șeful partidului, când acesta ar primi în program protecționismul, care ar prii unor industrii și altora le-ar strica. E însă de părere că trebuie taxate mărfurile străine, pentru a se da chip oamenilor de stat ai Angliei, a trata, pe o bază, bună, cu străinătatea. Așa s'ar putea face ca țeara să-și înjghebe tariful pentru a ușura schimbarea din mărfuri cu coloniile. Relațiile Angliei cu coloniile cele mari a ajuns astfel încât numai o conferință cu reprezentanții lor ar putea aduce lumină. Conservatorii și cei din afară de partide ar trebui să urmeze politica prin care să se ajungă la această conferință. Numai astfel, închee lord Balfour, vom ajunge a face din fragmentele împrăștiate ale acestui imperiu uriaș, din ce în ce mai mult, membrii aceleiași familii.

Impozitul pe venit în Franța. Ancheta oficială în privința unei eventuale aplicațiuni a impozitului pe venit ar fi dat rezultate nefavorabile.

Ancheta ar fi demonstrat că reforma va atinge mai ales veniturile mijlocii și va permite tănuirea veniturilor importante.

În sfârșit, noul impozit va produce venituri simțitor inferioare resurselor produse de actualul sistem de impozit.

Acordul franco-spaniol. Față cu acordul franco-spaniol în privința Marocului, Delcassé și ambasadorul Spaniei a semnat o declarație prin care cele două puteri declară din nou că rămân credincioase angajamentului de a păstra integritatea Marocului sub suveranitatea sultanului.

Războiul ruso-japonez.

Teatrul de război în Mandșuria.

Berlin, 8 Octombrie. Lui „Lokalanzeiger“ i-se telegrafează din Mucden: De câte va zile domnește mare agitațiune la Mucden, și se crede, că Kuropatkin care zilele din urmă a primit însemnate întăriri, va profita de inferioritatea Japonezilor și va lua în timpul cel mai apropiat ofensiva în contra lui Oyama.

Petersburg, 9 Octombrie. Un oficer din statul maior al generalului Grippenberg a spus că a doua armată înainte de luna lui Martie a anului viitor nu va putea fi întregă pe câmpul de război.

Asedierea Port-Arthurului.

Petersburg, 8 Oct. Un oficer venit din Port-Arthur la Nagasaki spune, că Japonezii strâng tot mai mult cercul de asediu în jurul Port-Arthurului. Blocada este sever păzită de către asediații. Provederea cu apă suficientă a asediaților a devenit dificilă din cauza că tunurile Japonezilor bat deja până la fântânile Rușilor.

Ocuparea insulei Sahalin.

Londra, 8 Oct. Din Tokio se anunță: Divizia VIII a fost pornită spre insula Sahalin. Contar acestei vești Daily Telegraph este informat din Sanghai că expediția proiectată în contra insulei Sahalin a fost amânată din cauza iernei apropiate.

Țarul la Reval.

Petersburg, 8 Oct. Părechia imperială a călătorit la Zarskoie-Selo, de unde a plecat împreună cu marele duce Alexi la Reval.

Intervenția puterilor.

Londra, 8 Octombrie. Ziarele de dimineața publică epistola ministrului de externe marchisul Landsdowne către reuniunea internațională de pace. Ministrul răspunde la propunerea reuniunii de a apela guvernul englez împreună cu alte puteri la guvernul japonez și cel rus pentru a face să înceteze ostilitățile, că guvernul englez nu află încă a sosit timpul pentru o astfel de intervenție, deoarece nici unul dintre beligeranți nu s'a declarat că dorește mediațiunea puterilor.

Din Bihor.

Vrednicul și neobositul vicar episcopesc Vasile Mangra, pentruca preoștii să aibă ocaziune a-și schimba ideile unii cu alții, a se înțelege asupra unor lucruri de mare însemnătate pentru preoștii întru guvernarea turmei cuvântătoare, — a dispus pe cale circulară, ca în fiecare parohială să se țină conferențe preoștești, dându-se totodată și temele toate de interes general — care vor avea a se dezbate în acele conferențe.

Avut-a preoștea noastră și până acum conferențe, însă în acele — afară de unele și alte obiecte pertractate puțin rezultat s'a obținut. A trebuit deci ca acestor conferențe preoștești să li-se dea directiva, ca procedând pe cale uniformă, să se poată ajunge la rezultat real.

P. C. Sa Dl vicar episcopesc, care în toate afacerile bisericesti nu procedează după șablonul învechit, ci fiind om cu spirit — caută ca preoștea în aceste vremuri cu totul schimbate, să fie la locul ei cuvenit, și să corespundă pe deplin misiunii ce o are la moralizare, prin urmare și la ridicarea poporului, el însuși a combinat de astădată cele mai importante chestiuni, fără de care biserica Domnului nu poate subsista.

La ordinarea acestor conferențe preoțești s'a avut în vedere atât ridicarea preoțimei, cât și a poporului. S'a dispus, ca în ziua conferenței să se țină sf. Liturgie împreună cu chemarea Duhului sfânt, predicând unul dintre preoții tractului. Se țin apoi de 3 preoți 3 disertațiuni despre temele puse în circular. Cele mai bune disertațiuni — după chibzuiala Conzistorului — se vor publica în foaia oficioasă a diecesei.

Seria conferențelor a deschis-o tractul Orășimari, ținându-se conferența în Oradea-mare la 29 Septembrie a. c. dimineața la 8 ore s'a început serviciul divin. Predica nu s'a ținut, căci preotul designat pentru aceasta nu s'a prezentat. Acest lucru a născut rezerve între cei adunați.

Atât la serviciul divin, cât și la conferența deschisă în sala școlii prin protopopul T. Păcala, a fost prezent și P. C. Sa dl vicar episcopesc Vasile Mangra. Preoțimea cu excepțiunea câtorva s'a prezentat toată. După designarea notarului, preotul din Oradea-mare Andrei Horvath a citit disertațiunea sa intitulată: „Cum să tracteze preotul cu poporul, ca să-și asigure încrederea și iubirea lor în toate împrejurările?“ Această disertațiune a fost ascultată cu multă plăcere din partea celor prezenți.

Disertațiunea a 2-a nu s'a ținut din cauza, că cel designat n'a primit provocarea trimisă.

Disertațiunea a 3-a „Datorințele preotului în jurul școlii...“ a fost citită de preotul din Parhida Mochiu Vancea, discutându-se cu seriozitatea cuvenită multe afaceri școlare.

Dl vicar episcopesc a luat cuvântul, și cu oratoria-l bine cunoscută, a descoperit preoțimei adunate intențiunea acestor conferențe, dând și el însuși povețe practice preoțimei. La sfârșitul vorbirii a fost viu aplaudat.

După conferența preoțimea sa adunat la un prânz comun în hotelul Arborele-verde, unde — după desbaterile serioase, care au urmat în decursul conferenței — fiecare a avut puțin timp de recreațiune. Era aproape seară, când fiecare s'a depărțat la ale sale, ducând cu sine învățăturile practice, care aplicându-le în viața pastorală, vor servi pentru binele și înaintarea bisericii noastre.

Dorim succes și celorlalte tracte, și așteptăm, ca despre fiecare conferență preoțească să cetim câte un raport, ca să știm despre cele petrecute.

Acum urmează conferența dela Peștea. Am înțeles, că P. C. Sa dl vicar episcopesc Vasile Mangra și referentul conzistorial Andrei Horvath, vor lua parte la conferențe, ca să cunoască modul de gândire al preoțimei din întreg districtul conzistorial.

Înainte cu Dumnezeu!

Omega.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 10 Octombrie 1904.

— **Regele către admiralul Spaun.** În Monitorul Militar a apărut Vineri autograful M. Sale către admiralul br. Spaun, care numai zilele trecute se retrase în viața privată. Domnitorul își ia adio dela admiral în termeni cel mai calzi ordinând totodată ca un vas al flotei ce se va construi, să fie botezat pe numele admiralului. În același timp numește pe vice-admiralul Montecucoli admiral, comandant de flotă și consilier intim.

— **Principele al României.** Dumineca trecută a fost obiectul unei manifestațiuni de simpatie din partea publicului în momentul când trenul regal, care aducea pe Suverani în țară, trecea prin gara Brașovului.

Publicul de pe peron zărind pe Principele care sta la ușa vagonului, l'a aclamat îndelung.

— **Amenințare contra ministrului Tisza.** Consiliul ministerial Sélley Sándor atât dela un deputat amic, cât zilele acestea s'a prezentat la acesta din urmă un domn al cărui nume nu-l cunoaște. Domnul în chestiune l'a rugat, ca să intervină pe lângă președintele consiliului Tisza, ca acesta să-l înapoieze actele sau să-l numească în funcțiune în timp de 24 ore, altfel va impușca pe președintele consiliului.

Deputatul a promis aceluși om, că va vorbi cu ministrul-președinte când acesta se va fi întors la Budapesta, petiționarul i-a răspuns atunci, că vede, că deputatul voește să se scape de din-

sul, de aceea va impușca pe dl Tisza la prima ocaziune.

Deputatul a adăugat, că individul i-a făcut impresiunea unui om decis, exaltat, dela care trebuie să te aștepti, că-și va realiza amenințarea.

Consilierul ministerial Sélley, care e și șeful poliției statului, a căutat încă în aceeași seară pe inspectorul superior al poliției orașului și s'a informat asupra cazului pe care prezenta îl cunoștea. A doua zi Sélley a întrebat președintele consiliului despre cine e vorba și află că un oare-care Erdély Károly a dat o petițiune, care însă n'a fost găsită, și din care cauză i-s'a dat un certificat prin care se constată, că petiția și actele sale nu se mai găsesc. I-s'a oferit o despăgubire pentru pierderea sa, pe care însă Erdélyi a respins-o. El a cerut ca să i-se dea o funcțiune.

Acum Sélley își aduce aminte că petițiunea a fost dată lui spre rezolvare. Consiliul de ministri l'a vrut să înapoieze lui Erdélyi toate hârtiile sale, dar poliția nu-l dăduse încă de urmă.

Erdélyi s'a purtat astfel la poliție, încât a fost nevoe de chemarea unui medic alienist, care l'a trimis în căutare medicală. Tisza a aflat tîrziu cazul.

— **Principele Carol de Hohenzollern.** O telegramă din Tokio vestește că la prînzul oferit de principele Carol Anton de Hohenzollern cu ocazia plecării sale pe câmpul de războiu din Mandșuria, a asistat și un principe japonez.

Principele de Hohenzollern a exprimat mulțumiri pentru ospitalitatea ce a primit, iar principele japonez a răspuns închinînd pentru împăratul Wilhelm, și zicînd că trimiterea unui principe din familia Hohenzollern probează amicitia care unește nu numai pe cei doi suverani, dar și cele două state, Germania și Japonia.

— **M. S. Regina României** a binevoit a mai dona pentru ajutorarea inundațiilor din județul Covurlui suma de 1125 lei. ceea-ce face cu suma donată mai înainte, în total 1386 lei.

Suma totală adunată până acum prin subscripțiile de prefectura din Galați se ridică la 21.579 și 70 bani.

— **Capela gr. or. română din Budapesta** dovedindu-se prea mică, a fost lărgită în cursul, verei acesteia. Săvîrșite fiind lucrările de lărgire, a fost apoi din nou sfințită prin părintele Ghenadie G. Bogoevic. La actul sfințirii au luat parte mulți credincioși din capitală.

— **Alegere de protopop în tractul Vêrșet.** Ni se scrie că la alegerea de protopresbiter al tractului Vêrșetului dl Traian Oprea a intrunit 28 voturi, ear dl Dr. Petru Ionescu 25.

— **Statua împăratului nostru.** Din Viena se telegrafează: Astăzi s'a făcut în școala de cadeti de pe Breitensee, desvălirea primei statue publice a M. Sale împăratului. Această statuă a fost donată ministerului de războiu de către un cetățean cu numele Ludvig Böck. Desvălirea s'a făcut cu mare solemnitate și ceremonii fiind de față și archiducele Reiner.

Valorosul primar al Vienei Dr. Carl Lueger a ținut un discurs festiv, în care între altele a zis:

— *Patria noastră este Austro-Ungaria.* Aceasta este un stat indivisibil, care fie locuit de cetățeni Austriaci, fie de Unguri, tot austriac este și are să rămână pururea... Nesțe drept public maghiar. Ziarele maghiare au cel puțin motiv nou pentru expectațiunile-l cunoscute cu vervă și virtuozitate înăscută. Acum ține-te bine Lueger.

— **Efectul programului noului ministru de interne rus.** Din Petersburg se scrie, că la noul ministru de interne rus prințul Sviatopolk-Mirsky au sosit din toate părțile țării telegrame de felicitare în urma vorbirii sale de program mai liberală de cât al antecesorilor săi. Intre aceste telegrame se află și aceea a orașului Moscova al cărui primar prințul Galitzyn în adunarea reprezentanței orașanești a ținut o vorbire laudând în cuvinte elogioase noua atitudine a guvernului imperial. La urmă a propus trimiterea unei telegramme de felicitare către guvern, ceea-ce adunarea a primit cu ovațiuni și unanim. Mereu mereu pătrund și în întunerecul rusesc razele luminii.

— **Autorulul păcii.** Se știe că în urma pașirei pline de efect a deputatului kossuthist Thaly Kálmán a încetat astă primavara obstrucțiunea, care ținuse pe loc atîta timp mașineria statului. Dieta maghiară acum din recunoștința pentru aceasta

faptă a lui Thaly, prin care a scăpat țeara de insuportabila stare de exlex, au bătut o medalie comemorativă pentru a eterniza acest eveniment important din viața parlamentară maghiară. Medalia care poartă inscripțiunea: „Scriitorului luptelor — autorulul păcii“ — a fost oferită solemn eri Lună în parlament după ședința în sala de recepție a presidentului.

— **Premiul-Nobel.** Din Kopenhaga se depeșează, că premiul-Nobel, ce se va conferi de astă dată medicilor, îl va obține Dr. Robert Koch cunoscutul bacteriolog german.

— **D-na Aurelia Pipoșiu,** văduva lui Pompiliu Pipoșiu, fost redactor al „Tribunei“ din Sibiu și apoi al „Gazetei Bucovinei“ a fost numită directoară a școlii de menaj, „Eraclide“ din București. D-na Pipoșiu a făcut studii speciale în Viena, luându-și aici diploma pentru conducerea unei școlii de menajiu.

— **Congregațiunea de toamnă** a comitatului Brașov este convocată pe ziua de 15 Oct. n. a. c. la orele 9 a. m.

— **Serbările din Azuga.** Duminecă în 26 Septembrie v. 1904 se va face în Azugă (România) inaugurarea monumentului ridicat în amintirea luptătorilor din comuna Predeal, căzuți în războiul independenței, după următoarea programă: La orele 12 ziua Inaugurarea Monumentului. Dela orele 2—5 p. m. serbări populare. La orele 9 seara bal în salonul cantinei fabricii de postav. (Intrarea: Lei 3 de familie, lei 2 de persoană). Orele 12 noaptea masă comună à la carte. Comitetul monumentului e compus din d-nii: Ioan G. Babeș, Petre Scheeser, Aron Jinga, Dr. M. Georgescu-Carpațianu, inginer. Nestor Urechia, Dumitru Răpeanu și Petre Dăscălescu. — În aceeași zi la 9 ore dim. se va săvîrși sfințirea bisericii din Azuga.

— **Dela societ. »Petru Maior«.** Cetim în »Poporul Român«: Sâmbăta trecută s'a ținut ședința de încheiere la societatea »Petru Maior«, a studenților noștri. A fost de față un număr frumos de studenți. Sub conducerea presidentului anului expirat, Seb. Stanca, s'a încheiat anul în mod sărbătoresc și demn. Din rapoartele comitetului se vede, că societatea în acest an s'a ocupat mai mult cu literatura, iar averea societății în bani s'a sporit cu mai bine de 500 cor. Numărul mare al studenților din anul acesta nou și alipirea față de societate, garantează în anul ce vine societății un succes destul de frumos.

— **Logodnă.** Boiana Gligorovits din Checia Română și Dr. Ioan Pascu din Chichinda-mare logodiți:

— **Un nou palat princiar în Budapesta.** Archiducele Frideric voește să clădiască pe sama fiului său, Albrecht, un palat în Budapesta.

— **Matricule după formular nou.** Incepând cu 1 Ianuarie 1905 înmatriculările nu se vor mai face în formă de protocol, cum se făcea până acum, ci pe coale rubricată după modelul matriculelor bisericesti. Totodată în comune (mari și mici) agendele matriculare cu începere pela 1 Ianuar 1905 trec în resortul agendelor oficiale ale notarilor cercualt.

— **Falsificare de vin.** În pivnițele din portul Fiume ale negustorilor de vin „Frații Abeles“ din Viena s'a găsit vin falsificat, pe care dinșii îl puneau în circulație ca vin adevărat din Un-

garia. Firma Abeles a fost pedepsită cu 3164 coroane amendă și i-s-au confiscat 1530 hectolitri de vin fals.

— **Memoriul revoluționarilor macedoneni.** Organizația interioară revoluționară macedoneană, publică un memoriu în privința tuturor evenimentelor desfășurate în Macedonia (vilaetul Adrianopol) cu începere dela 1893.

Memoriul conține un istoric complet al tuturor luptelor duse de insurgenți și atrocitățile comise contra populației creștine.

La sfârșit memoriul declară că organizația interioară revoluționară, deși ținând socoteala de împrejurări, totuși va continua lupta de liberare până când o intervenție militară internațională va pune capăt actualului regim turc și va garanta pentru aceea provincie condiții legale și o existență tolerabilă.

— **Calătoria regelui Serbiei.** Regele Petru și miniștrii au sosit la Gragnievatz și au replecat apoi la Kraljewe.

La Kraljewe, Regele a sosit după amiază și a fost întâmpinat în modul cel mai cordial de populație.

— **Politica rusească și chestia jidovească.** Precum este în Rusia politica rusească tot așa stă treaba și cu chestia jidovească. Politica rusească și chestia jidovească se potrivește de minune la o altă. Din Petersburg se telegrafează următoarele: Contrar știrii lui Morning Leader din Londra, primită din Kopenhaaga cu datul de 3 c., conform căreia firma lui Rotschild ar fi oferit un nou împrumut Rusiei, care avea să fie asigurat cu monopolul asupra tabacului și sub condiția, că Ovreii din Rusia vor fi împărțâți de o soartă mai bună: Agența telegrafică rusă a fost însărcinată din loc competent cu următoarea declarație: Situația financiară critică a Japoniei face pe amicii acesteia europeni să colporteze și despre Rusia asemenea faime de perplexitate financiară.

Știrea lui Morning Leader numai la faptul acesta se poate reduce. Abstrăgând dela faptul, că în Rusia nu exista monopol al tabacului, și că înființarea acestuia de prezent este împreună cu greutate, răspândirea de atâtea vești dovedește mai mult dușmănia față de Rusia, decât cunoașterea temeinică a situației financiare ruse, care nici pe viitor nu va putea deveni periculoasă. Afirmarea, că un pretins împrumut oareșel care schimbă atitudinea în privința chestiei ovrșăști, dovedește clar tendința politică a acestei răspândiri, făcute chiar de unele cercuri (sc. jidovești), cărora nu le zace la inimă politica actuală internă pacifică(?), rusă, deoarece opugnă intereselor lor.

— **Activitatea vulcanului Mont Pelée.** O telegramă din Port de France (insula Martinica) vestește că muntele Pelée a desvoltat câte-va zile o activitate, dar fără grave consecințe.

— **Calătoria regelui Serbiei.** Regele și suita a sosit ieri la Studenica, unde a fost întâmpinat și salutat de episcopul dela Zika.

— **Vizita regelui Serbiei în Bulgaria.** Știrile în privința măsurilor luate cu privire la vizita regelui în Bulgaria sunt premature.

Agentul diplomatic al Serbiei nu va pleca la Sofia decât după ceremonia sacrală a regelui Petru pentru a fixa am nuntele programului acestei călătorii.

— **Explozie.** În depozitul de munițiuni dela fortul Sainte Marie la Calloo (Flandra) au făcut explozie trei obuze distrugând depozitul cu desăvârșire. 11 soldați au fost uciși și mulți răniți.

— **Nou inspector de cavalerie.** Ziarul „N. W. Tageblatt“ din Viena susține a fi informat, că archiducele Otto, fratele archiducelui moștenitor Francisc Ferdinand, cu ocaziunea avansării proxime va fi avansat la rangul de general de cavalerie, în locul generalului conte Paar, căruia M. Sa i-a destinat alt rang militar înalt.

— **La gimnasia română gr. or. din Brad** s'au înscris pe anul școlar 1904/5 126 studenți, cu 16 mai mulți decât în anul precedent. Prelegerile s'au început la 4/17 Sept. a. c., deschiderea festivă a anului școlar la 8/21 Septembrie cu invocarea duhului sfânt și citirea legilor școlare. La actul festiv a participat întreagă inteligența din Brad iubitoare de progres și cultură națională.

— **Achiziții.** Constantin Măleanu, mare proprietar în România, pe la sfârșitul verii și-a îm-

pușcat soția și pe un servitor al său, prinși în flagrant delict de adulteriu. Măleanu a fost tras în judecată pentru omor, împreună cu fiul său dela prima soție, acuzat de a fi fost complice la comiterea crimei. Cum cetim acum în zările din România, curtea cu jurați din Pitești i-a achitat pe ambii, pe motiv că *Măleanu a comis omorul în legitima indignație*.

— **Viriliștii comitatului Sălăgiu.** Viriliștii români din comitatul Sălăgiului după „Gaz. de Dum.“ sunt următorii: Florian Cocioan, Dr. George Pap, George Pap de Bășăști, Andreiu Cosma, Mih. Bobâțiel, Petru Pop, Ioan Ch. Dragomir, Ales. Pap, Dr. Vasile Gyurkó, Vasile Mica, George Szilágyi, Teodor Lengyel, Laur Bran, Mih. Pap. Vasile Pap, George Filep, Patriciu Lobonțiu, Dr. Mih. Pap, Dr. Iuliu Pap, Ioan Lengyel, Ioan Bancuș, Aug. Vicaș, Grațian Flonta, Gavril Meseșian, Ales. Sima, Ioan Filep.

— **Un ministru la Papa.** Fostul ministru președinte de sub imperiu, academicianul Emil Ollivier a fost primit de Papa într-o audiență foarte lungă. Fiind încă sub impresia acestei audiențe, Ollivier a zis corespondentului ziarului Temps dela Roma: guvernul francez trebuie să reflecteze foarte bine, înainte de a intra într'un conflict ca acela cu Papa. Piu X se va opune în mod dărij ori cărei încercări care ar fi de natură a atinge drepturile păstorului lumii catolice.

— **Berzeviczy Albert** — baron! Într'un ziar maghiar am dat peste știrea senzațională, că ministrul destrucțiunii publice Dr. Berzeviczy Albert în curând va fi înaintat la rangul de baron. Nu știm ce merite colosale poate avea dl Berzeviczy, care abia de câte va luni, să zicem în cazul cel mai rău, de un an este în fotoliul ministerial. Ori i-se ia în considerare timpul cât a funcționat ca secretar, ori poate timpul cât a fost profesor, ori poate activitatea literară care se mărginește la câteva opoșoare de prin Olesó könyvtár? Ori doar proiectul pentru nimicirea învățământului popular din școlile naționalităților îl învednește de o așa distincție? Bieții Șaguna, lancu etc. cât au trebuit ei să muncească muncă onestă, sacrificătoare, ca la urmă să ajungă la un baronat, ori măcar la o cruciuliță de aur!

— **Orologi vorbitor.** Productul cel mai desevisșit al secolului nostru de progres este negreșit orologiul, care cu glas ce seamănă cu al proprietarului, spune fiecare cias. Mecanismul orologiului vorbitor consistă în aceea, că în interiorul său se afla un mic fonograf, care poate reda vocea omenească cu o tărie, ce se aude până la o depărtare de 5—6 metri.

— **Scrierea volantă a unui deputat austriac.** Din Berlin se telegrafează, că acolo a apărut o broșură din peana deputatului austriac conte Anton Sternberg. În broșură între altele se zice:

„Un grup mic de interese domnește azi în Austria și Ungaria, căruț mult îl favorizează sistemul spaniol dela curte, prin ce acest grup a devenit atot-puternic. Favoritul împăratului este ministrul de Landwehr Welsersheimb, care ia parte la toate mișcărilor politice. Afară de el stăpânește în monarhie archiducele Rainer, baronul Krieghammer, și baronul Beck. Asta este cauza destrăbălării culturale și economice a monarhiei.“

— **Bătăie într'o adunare.** Din Laibach se telegrafează: În ședința de azi a adunării provinciale contele Barbo a avut un diferend cu deputatul Schusteris. Schimbul de vorbe a fost scurt, dar energic, care s'a terminat cu aceea, că contele Barbo s'a aruncat cu pumnul asupra contrarului său. Un deputat a intervenit, și astfel s'a pus capăt unei eventuale strașnice încercări.

— **Planuri militare vândute.** Din Berlin se anunță, că directorul fabricii de vapoare *Barkemayer*, a primit 15.000 mare pentru desemnurile și planurile militare furate.

— **Tratatul de comerț germano-austro-ungar.** Din Viena se telegrafează, că reprezentanții guvernului german și austro-ungar vor începe la 12 c. negocierile pentru încheierea noului tratat de comerț.

— **Cea mai mică carte din lume.** Cea mai mică carte din lume, de care se poate spune cu drept cuvânt, că ține recordul în privința aceasta e un mic manuscris, ce se găsește actualmente la Londra.

Această cârtică e o colecțiune de așa numitele „Cathas sau Kathas“ sau cânteculele sfinte ale Brahminilor Maharati în întregime scrisă în semne maharate.

Ea este formată aproape din o sută de foișoare de hârtie de orez foarte fină, tăiate în forma unui octogon măsurând o lățime de 12 milimetri jumătate; broșate împreună și acoperite cu o scoarță de mătase. Nimic nu ne poate da o idee de finețea și de frumusețea acestor opere și de claritatea scrierei; cerneala este de o culoare neagră strălucitoare și fie-care pagină o margine de culoarea Kinovarului.

Aceasta importantă capo d'operă de caligrafie este conținută într'un elegant sieriș cu un capac de cristal; la prima vedere ea produce efectul unui fluture cu colori schimbătoare mai mult decât acela a unui manuscris indian.

Cu toate numeroasele cercetări, ce s'au făcut, n'a fost posibil de a stabili proveniența acestei curioase cârticele.

Totul, ce se știe în privința istoricului ei este, că a scăpat de destrugere, într'un mod aproape miraculos în timpul revoltei Cipayilor.

— **Scenă într'un orfeu.** Într'un orfeu de pe calea extremă Kerepes din Budapesta intră la 9 ore seara o fetiță cu fața agitată și înroșită de graba mare cu care a venit.

Deloc ce intră se repezi la cassier și îi zise găfâind:

— **Cheamă imediat afară pe domnul Blumgrund**, că-l aci în teatru. Nevasta lui chiar acum născu un băiat.

— Dar sufletul meu, cum să-l aflu eu aici între atâtea oameni? Întrebă cassierul. În momentul acesta trecu pe dinaintea casei comicul orfeului, și auzind despre ce este vorba, iute grăbi pe scenă, și între complimente dese până la pământ promulgă evenimentul fericit din familia domnului Blumgrund în fața întregului public:

— **Domnilor și doamnelor!** Stimata doamnă Blumgrund chiar acum dășă viață unui băiat, deci roagă pe domnul Blumgrund să meargă deloc acasă.

În momentul următor publicul văzu cum un domn micuț gras se scoală de pe un scaun și grăbește să iasă. Sute de guri începură să strige atuncl:

— **Trăiască dl Blumgrund!**

Felurimî.

Reabilitarea. Din timpurile împăratului rus Nicolae I se povestește următoarea anecdotă care are interes și pentru timpurile noastre, unde ehestiv duelul mai preocupă mult spiritele:

Împăratul Nicolae I nu permitea duelul sub nici un preț. Într'una din zile, un oficer veni la dînsul cu rugămintea ca să-i dea voie să se bată în duel. Împăratul refuză net cererea.

— Dar, Majestate, zise oficerul implorând, am primit o palmă. Dacă nu mă bat în duel, trebuie să mă impușc fiindcă rușinea aceasta nu poate rămâne nespolată în sânge.

— Bine, fiul meu, răspunse împăratul, vino cu mine.

El luă cu sine pe oficerul în chestiune la parada care tocmai avea loc și-l sărută, în fața tuturor trupelor, a oficerilor și generalilor, pe obrazul palmuit.

După cum se vede, și din Rusia vin câte odată — foarte rar ce e dreptul — lucruri bune.

A sută parte dintr'o secundă. Motoarele automobilelor o să revoluționeze măsura timpului. Deoarece este de așteptat ca în curind automobile să ajunga a face 150 kilometri pe oră, noi nu vom mai putea preciza cu ușurință repezițiunea acestui zbor fantastic.

La un mers de 150 kilometri pe oră, automobilul parcurge 45 metri într'o secundă. Chiar ochiul unui observator fin, care știe să deosebească cincimile de secundă, nu mai este în stare de a deosebi, la o alergare de exemplu, diferențele de distanță la două automobile care ajung la sfârșit cu o distanță de 9 metri între ele.

În consecință, clubul automobilistilor din Franca a publicat un premiu pentru acela care va inventa un mijloc de măsurare mai fin. La ultima alergare clubul a experimentat mai multe sisteme, și cel mai bun a fost recunoscut acel al lui Pottier; aparatul acestuia este condus de

electricitate și indică chiar și sutimile dintr-o secundă.

Afară de aceasta, mai sunt și alte dovezi aparate care arată timpul chiar până la a miia parte dintr-o secundă.

Bibliografie.

4 cor. numai 4 cor.
plus 20 fil. porto postal.

Drepturile și datorițele învățătorilor și învățătoarelor confesionale

scrisa pe temeiul legilor regulamentelor, ordinațiilor, instrucțiunilor, hotărârilor și deciziunilor principiare

de **Dr. Szabó Mihály**, inspector regesc tradusă în românește de **Eugen Zaslo**, profesor.

„Visuri trecute“.

Un elegant volum de schițe și romane scrise de cunoscutul scriitor

Alex. Ciura (Simin).

Costă 1 cor.

Să pot primi dela tipografia semn. din Blaj (Balázsfalva). 390 3-5

A apărut:

Nr. 18 al revistei literare din Budapesta „Luceafărul“ cu următorul sumar: Asociațiunea la Timișoara de T. O. Codru: „Copiilor“ (poezie) de Octavian. Goga: „Curcubel-bel“ de V. E. Moldovan; „Căldura, vântul și gerul“ (poveste) de Șt. S. Tuțescu; „Comuniere“ de N. Dobrescu; „Satul meu“ de Tullius; „Căntece de joc“ (poezie) de E. Hodoș; „Metamorphosee liber“ de Rito; Cronică și notițe; Cărți și reviste: Posta redacțiunii; Ilustrație: Incoronarea lui Petru I. „Luceafărul“ apare de 2 ori pe lună în Budapesta I str. Zöldfa, 7. Abonamentul 12 cor. la an.

A apărut: *Curs practic de Constituția Pașiei* sau drepturile și datorițele cetățenești pentru școlile poverite de Iuliu Voia director și inv. Librăria Ciureu Brașov. Prețul 40 bani.

In editura Librăriei C. Șfetea București George Coșbuc Crestomație pentru toți Români Prețul 90 bani.

A apărut:

Liturghia sfântului Ioan Gură-de-aur, pusă pe note muzicale, după melodiile celor opt-glasuri bisericești și armonizată, pentru corurile de 4 voci bărbătești, de **Iuliu Birou**, învățător și cantor primar, și dirigenții Reuniunii de cântări „Armonia“ din Tievantul Mare, (p. u. Káková). *Opul I.* Editura autorului. Toate drepturile rezervate. Prețul 5 coroane, plus 30 filleri pentru porto.

Se află de vânzare la autor și la Librăria **Petru Simion** în Arad.

INTREN.

Eram în tren Era frumos!
Avea — ce ochi! albaștri...
La orice n lume mă gândeam,
Dar nu și la sihaștri...

Și mai avea-un păr buclat
Și blond, ca de mătasă;
Decât în tren, mai buuros
Cu ea și fi stat la -- masă...

Și rumenă era n obraji
Și buze — un roș de roză;
Când mă gândesc la dinsa, zău,
Gândii nu pot în proză.

Și sfetă, mândră... Cum să spun?
Privesc-o, mă privește...
Avea aștept trenul să stea,
Căci dulce îmi zîmbește...

Când cel tren stă, bagaju-l iau;
Ba ntr'una tot zîmbea, zîmbea...
Și jos ne dăm, ca să plecăm...
Dar — — m'astepta nevastă-mea!

Gata.

ECONOMIE.

Arad, 10 Oct.

Urcarea prețului spirtoaselor.

Asociația fabricanților de lichier, spirt și oțet din Austria, secțiunea Viena, s'a întrunit de curând și a decis, față de urcarea prețului materiei brute, să urce cu 10 la sută prețurile fabricatelor lor.

Apoi au decis urcarea prețului oțetului cu o coroană, pentru spirt de oțet, cu 2 coroane.

Clubul negustorilor de rom din Viena a acceptat deciziunea asociației fabricanților de mai sus și a decis și dînsul să urce prețurile.

Producțiunea agricolă a României pe 1904. Serviciul statisticii generale din ministerul domeniilor a sfârșit evaluarea recoltelor din vara acestui an.

După aceste evaluări grâul, da 18.900.000 hl. săcara 375.000 hl. orzul 4.500.000 hl. rapița 85.000 hl. inul în sămânță 60.000 deci grâul a dat o recoltă mai bună relativ, cu mult sub mijlocia ultimilor 5 ani, dar care totuși e îndoită recoltei de grâu din 1899.

Îngrășarea repede a rațelor. Când vom că să îngrășăm rațe, ne mulțumim numai la mărirea cantității hranei lor. Inșă pentru a grăbi îngrășarea în mod mai vădită, închidem opt sau zece rațe într-o magasiu întunecoasă; în fiecare dimineață și în fiecare seară le îndopăm cu boabe de porumb fiert. Peste două săptămâni îngrășarea este desăvîrșită, fiind tocmai timp să le tăiem.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Prima Societate de Credit Funciar Român din București.
PUBLICAȚIE.

Să aduce la cunoștința generală că Lună 18/31 Octombrie a. c. se vor trage la sorți scrisorile funciare rurale pentru un capital de lei 1.397.400.— din care scrisuri de tipul 5% — a 46-a tragere — în valoare de lei 1.270.300.— și scrisuri de tipul 4% — a 11-a tragere — în valoare de lei 127.100.

Tragerea la sorți se va face în ședință publică în localul Ad-ției Primei Societăți de Credit Funciar Român din București str. Colței 27 la orele 3 p. m. în prezența Consiliului de Ad-ministrații, a Comisarului Guvernului, a proprietarilor asociați și a detentorilor de titluri ce vor voi a asista, și a celui care public asistent.

Nr. 395 1-4

Direcțiunea.

Domnii avocați români, cari voesc să deschidă cancelarie avocațială într'un loc bun să se adreseze la Redacția „Tribunei“.

394 1-3

Este admirabil rezultatul, pe care îl ajunge on. public de dame prin folosirea laptelui de castraveți veritabil englez. După o folosire de câteva zile dispar de pe față alunițele zgrăbunțelor și alte inconveniențe de piele; netezește fața și sbărciturile, face pielea fințului albă, tineră și fină fără să strice pielea. Mijlocul se găsește în expositia din Paris și Viena; acest mijloc scoate și la noi, ca și în Anglia din uz toate cosmeticele. Un flacon 2 cor, săpun de castraveți 1 cor. pudră de castraveți 1 cor. 20. Se poate căpăta în orice farmacie; pe poștă trimite **Balassa Cornel**, farmacist, Budapesta. **Erzsébetfalva**; ear în Cașovia (Kassa) **Pallaghi Kálmán**, Fő-utcaza II. Deșovia primul în Arad la farmacistul **Földes Kelemen**, și la drogueria lui **Vojtek și Veisz**.

Valentiny József iun.

croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul stradei Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confecționează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante din materii indigene și engleze de lână, după croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă a sosit deja și astfel mă aflu în poziția plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să corespund celor mai delicate pretensiuni.

Cu stimă:

342

Valentiny József jun.

croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

— *Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante.* —

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparări de apaduri) dela execuția cea mai simplă până la cea mai artistică. Ori ce reparație se face prompt și grabnic.

Kőszeghy Sándor
Tinicheier
Arad, Boros Réni-tér 6.
(Casa Vanesek)

Nr. Telef. 378.

Nr. Telef. 378.

In atențiunea domnilor voluntari!

CZIRÁKY ALAJOS

croitorul regim. 33 de inf. ces. reg.

ARAD,

359

In colțul străzii Comitatului (Tabajdt Károly) și a pieții Andrassy.

Am onoare a recomanda în binevoitoarea atențiune a domnilor voluntari magazinul meu bogat asortat cu uniforme militare de tot armamentul.

Confecționez tot felul de uniforme și ajustări pentru prețuri convenabile, executate în modul cel mai bun.

Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.
Editor-proprietar: George Nichin.

Prăvălia lui ROSENBLÜCH & Comp., primește comande de reverende și utensilii bisericesti.

In binevoitoarea atențiune!

Recomandăm atențiunii Reverendisimilor Domni as pra ornatelor bisericesti și a praporilor in atelierul nostru pregătiți.

Se pot căuta și vedea in prăvălia noastră, stând bucuros la dispoziția ori și căru.

Rugându-vă a ne onora cu vizitele D-Voastră, semnez

Cu distinsă stimă:

GEORGE JANKOVITS

procurist.

398

Prăvălia lui ROSENBLÜCH & Comp., primește comande de reverende și utensilii bisericesti.

Avisăm pe on. public că sub

Nr. 11 Calea Archiducelui Iosif

(colțul stradei Karolina)

am deschis sub firma

Reuniunea industriasilor Aradani

pentru fabricarea de mobile

un magazin pentru mobile.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, tot odata rugăm on. public să binevoiască a ne onora cu visita.

Arad, 1 Septembrie 1904.

384

Reuniunea Industriasilor Aradani

pentru fabricarea de mobile.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sămburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se da o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOȘ

cu ventiluri rotunde. Pentru comane foarte potrivite, de oare ce la întrebuintsrea de apă nesipoasă ori murdara nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de câneșă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase in preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-utca 27. sz.

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

258

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are in deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumi și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate mobile.

Primește emailarea de bicicle in foc, nichelarea părților constitutive de bicicle, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu incopciare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoșele electrice, ori repararea acestora.

— Prețuri culante. —

Are in deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru odai.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat in rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

4% **BANI** 4 1/2%

pe realități și bunuri cu 4—4 1/2% amortizațiune la locul I. și II. fără spese anticipative, precum și credit personal exponează grabnic, culant și sigur

PHILIPP GRÜN WALD,

Agentură de bancă, Incasso,

Biuro de informațiuni

320

TEMESVÁR, Józsefváros, Küttl-tér Nr 5.

Mai departe mijlocesc vinderea și cumpărarea de case, bunuri, cafenele, hoteluri, restaurante, prăvălii de tot felul; am prenotate case pentru vânzare dela 2000—140.000 coroane depunerii favorabile de capitaluri cu 7 1/2—8% venit curat, vindere de pământ etc., arende de pământ dela 100 jugăre în sus.

4 1/2%

4%

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a m. on public, că pe **Strada Weizer János Nr. 19,** casa Doamnei ved. Dr. Petkó, am deschis un

atelier de tapiserie și înfrumșetare

corespunzător intru toate recerștelor de azi.

După o experiență de mai mulți ani câștigată prin prăvăliile de acest fel în Arad, precum și în urma legăturilor mele cu cele dintâiu fabrice, am ajuns în poziția plăcută. să satisfac pretensiunilor celor mai înalte ale on. public în această privință.

Primesc arangiarea completă de hoteluri, restaurante, după moda cea mai nouă, prompt și pentru prețuri culante; primesc renovări, reparațiuni și obducerea de biliarde etc.

Rugând sprijinul binevoitor al on. public, rămân

Cu deosebit respect:

330

SZILVÁSY ISTVÁN, tapetier

Nouă ferărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștință On. Public, că am deschis în

ARAD, piața Boros Béni Nr. 6

o nouă ferărie

cu articoli fabricație proprie, și parte comandați din locuri de primul rang.

Primesc comande de turnătorie și obiecte de arangia mente pentru mori, anume ventiluri de moară și petri de moară.

Fer bătrân și metale se cumpără în ori-ce cantitate.

Cărbuni de fag se pot căpăta pentru prețuri estine.

Rugând prețiosul sprijin rămân cu stimă:

Szántó Izidor

324

fabricant de fer și oțel în Ujdéna.

Prăvălie pentru mânusi și suspensorii a lui

HUBATSCHER T.

ARAD, Szabadság-tér 20 sz.

(In casa Băncii populare și de industrie Aradane.)

Recomandă on. public mânușile pentru femei și bărbați fabricate în atelierul propriu, în toată culoarea și în tot fazonul, pe lângă prețurile cele mai culante; mai departe se capătă tot felul de mijloace de pansare din materia cea mai bună, fabricate conform indicațiunilor medicale. Mai departe recomand asortimentul de cravate, pe cari le vând pentru prețuri extraordinar de echitabile. Rugând sprijinul binevoitor al public rămân

303

cu respect: **Hubatschek T.**

Non magazin de mobile în Arad.

Szabadság-tér 17. szám.

Am onoare a aduce la cunoștință n. o. public, că azi am deschis în Arad **un magazin de mobile** sub firma înprotocolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile din Timișoara, existent deja de 28 ani.

În urma principiului meu, a experiențelor mele multiple câștigate și a capitalului de circulațiune suficient mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor cerștelor on. public pe deplin.

Când îmi iau voia a recomanda noua mea întreprindere prețiosului sprigin al on. public, promit că voi nisui să binemerit de încrederea binevoitoare a on. public prin serviciu prompt, prețuri culante și marfa ndigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă:

FISCHER J.

măestru tapesier.

MÁRTONYI VICTOR

tinichier de zidiri și arte, instalator de apaducte.

Se recomandă mult onoratului public pentru pregătirea de ori-ce lucrare de tinichier.

— Prețuri solide. — — Esecutare promptă. —

Distins cu premiu la expoziția milenară.

Stipendiu de Paris.

Cu stimă:

334

MARTONYI VICTOR

ARAD. Local: Piața Boros-Béni Nr. 2.

Locuința: Strada Sárossy Nr. 2.

(Casa d-lui Purcariu).

Cursul pentru pregătirea mai departe a tinerilor
al lui

CZOBOR OTTO, ARAD.

Pregătește pentru examenul de admisiune la obținerea dreptului de voluntariat.

În curs funcționează profesori de forță. De plasarea elevilor din provincie se îngrijește direcțiunea cursului. La recerșări servește cu informațiuni

CZOBOR OTTÓ

358

conducătorul cursului.

— Kossuth-uteza Nu.ăerul 41. —